

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 6Co/72/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6121217300
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zuzana Kučerová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2024:6121217300.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Kučerovej a členiek JUDr. Otílie Belavej a Mgr. Jany Janics Bajánkovej v právnej veci žalobkyne: Ľ. G., E.. XX. XX. XXXX, I. Z. XXXX/XX, I., právne zastúpená: Advokátska kancelária Ivan Syrový, s.r.o., so sídlom Kadnárova 83, Bratislava, IČO: 47 232 765, proti žalovanému: Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava so sídlom Primaciálne nám. 1, Bratislava, IČO: 00 603 481, o zaplatenie 2.360 eur s príslušenstvom, na odvolanie žalobkyne proti rozsudku bývalého Okresného súdu Bratislava I z 13. marca 2023, č. k. 20C/16/2021-89, takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.
- II. Žalovanému sa priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.
- III. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu (I. výrok); žalovanému nepriznal náhradu trov konania (II. výrok).
2. V dôvodoch napadnutého rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa sa žalobou pôvodne podanou na upomínací súd - Okresný súd v Banskej Bystrici proti žalovanému domáhala zaplatenia sumy 2.360 eur s prísl. na tom skutkovom základe, že je výlučnou vlastníčkou pozemku parc. č. XXXX/XX o výmere 76 m² nachádzajúceho sa v Bratislave, okres Bratislava U., kat. úz. X., zapísaný na LV č. XXXX vedenom Okresným úradom Bratislava, katastrálny odbor, pričom na tomto pozemku je postavená verejná komunikácia U.. triedy využívaná Mestskou časťou Bratislava - X.. Okresný súd Banská Bystrica vydal na žalovanú sumu platobný rozkaz dňa 29. januára 2021, sp. zn. 2Up/56/2021. Žalovaný podal proti platobnému rozkazu odpor argumentujúc, že má vzťah k pozemku žalobkyne usporiadaný vecným bremenom, ktoré vzniklo ust. § 1 ods. 1, § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon č. 66/2009 Z. z.") ku dňu účinnosti týchto ustanovení k 1. júlu 2009, čo oznámil žalobkyňi. Poukázal na to, že zákon č. 66/2009 Z. z. neupravuje problém náhrady za takéto nútené obmedzenie vlastníckeho práva; namietal premlčanie uplatneného nároku a poukázal na viaceré rozhodnutia súdov, podľa ktorých náhrada za takéto vecné bremená je jednorazová. Tiež namietol, že náhradu za zákonné vecné bremeno nemožno zamieňať s náhradou vo výške obvyklého nájmu. Žiadal preto žalobu zamietnuť.

3. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie skutkovo zistil, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou pozemku parc. č. XXXX/XX o výmere 76 m², zastavané plocha a nádvorie, parcela registra C, ktorý nadobudla rozhodnutím Okresného úradu Bratislava, katastrálny odbor, č. X/XXXX/ROEP z 12. marca 2014 v rámci registra obnovenej evidencie pozemkov. Ďalej zistil, že na predmetnom pozemku sa nachádza miestna komunikácia. Všeobecná hodnota nájmu pozemku žalobkyne za rok 2019 bola znaleckým posudkom vyčíslená na sumu 1.120 eur, za rok 2020 v sume 1.240 eur. Medzi stranami nebolo sporné, že od r. 1977 sa na pozemkoch žalobkyne nachádza stavba verejnej komunikácie III. triedy, ktorá je využívaná Mestskou časťou Bratislava - X.. Z listu žalobkyne z 24. mája 2017, doručeného žalovanému, mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalobkyňa mala záujem o urovnanie právneho vzťahu k predmetnému pozemku. Listom z 12.09. 2017 žalovaný oznámil žalobkyňi, že má právny vzťah k pozemku založený zákonom č. 66/2009 Z. z. a nerealizuje zámeny v zmysle § 2 zákona č. 66/2009 Z. z. Listom zo dňa z 23.04.2020 žalovaný navrhol žalobkyňi nájomné za užívanie predmetného pozemku vo výške 0,33 eur/m²/rok. Zmluva uzatvorená nebola. Z listu žalobkyne z 30.11. 2020, mal súd preukázané, že ponúkla žalovanému možnosť odkúpenia pozemku alebo jeho nájmu za 1.240 eur/rok, eventuálne súhlas s jednorazovou odplatom za obmedzenie užívania pozemku vecným bremenom za 13.000 eur, na čo reagoval žalovaný v liste z 2.12. 2020 v tom zmysle, že sa riadi schváleným uznesením, ktoré mu inú výšku nájmu než 0,33 eur/m²/rok neumožňuje akceptovať. Z rozhodnutia žalovaného z 29.05.2020, č.k. X/XX/XXXXXX-XX-XX/XXXXXX mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalovaný ako správca dane vyrubil žalobkyňi za predmetný pozemok miestnu daň z nehnuteľnosti za rok 2020 vo výške 5,21 eur.

4. Za zisteného skutkového stavu, právne odkazujúc na ustanovenia čl. 20 ods. 1, 4 Ústavy Slovenskej republiky, § 100 ods. 1, § 123, § 128 ods. 1, 2, § 151n ods. 1, § 151o ods. 1 veta prvá Obč. Zák., § 2, § 4 ods. 1, 2 zákona č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 66/2009 Z.z.“), § 100, § 101 Obč. Zák., dospel súd prvej inštancie k záveru, že k predmetnému pozemku vo výlučnom vlastníctve žalobkyne vzniklo právo zodpovedajúce vecnému bremenu podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. v spojení s § 151o ods. 1 prvá veta Obč. Zák., pretože miestna komunikácia III. triedy na pozemku žalobkyne prešla do vlastníctva žalovaného zo štátu v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., pričom žalobkyňa je povinná toto zákonné vecné bremeno trpieť podľa § 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. v spojení s § 151n ods. 1 prvá veta Obč. Zák. a súčasne dosiaľ nedošlo k usporiadaniu vlastníckych vzťahov k pozemkom žalobkyne, čo predpokladá § 2 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. Podľa súdu prvej inštancie preto nie je preto dôvod, aby žalovaný poskytoval žalobkyňi náhradu za užívanie predmetného pozemku titulom bezdôvodného obohatenia, pretože nejde z jeho strany o neoprávnené užívanie, ale o výkon práva vyplývajúci z obmedzenia podľa § 128 ods. 2 Obč. Zák. Ozrejmil, že citované ustanovenia zákona č. 66/2009 Z. z. upravilo oprávnenie obcí a vyšších územných celkov držať a užívať pozemky pod stavbami, ktoré sú v ich vlastníctve, ako vecné bremeno a v poznámkach pod čiarou odkazuje na § 151n až § 151p Obč. Zák. Ide však o verejnoprávne obmedzenie vlastníckeho práva, pretože oprávnenie držať a užívať pozemok neprislúcha konkrétnej osobe, ale druhovo vymedzenému subjektu - obci alebo vyššiemu územnému celku a obmedzenie vlastníckeho práva je odôvodnené verejným záujmom. Ozrejmil, že stavbami sú predovšetkým cestné komunikácie, materské školy, cintoríny, parky a ďalšie všeobecne prospešné zariadenia, ktoré boli vybudované pred rokom 1989, ktorých výstavbe mohlo dôjsť aj bez majetkovoprávneho usporiadania vlastníctva stavby s pozemkom pod ňou. Zriadenie vecného bremena predstavuje spôsob, ako vyriešiť dlhodobo neusporiadané vzťahy k pozemkom vo vlastníctve iných osôb, na ktorých sa nachádzajú povolené stavby, ktoré boli pôvodne vo vlastníctve štátu a podľa osobitných predpisov prešli na obce a vyššie územné celky; ide o nedoriešené právne vzťahy z predchádzajúceho spoločenského režimu a zákonodarca prijatím zákona č. 66/2009 Z. z. ustanovil mechanizmy, akými možno usporiadať medzery vo vlastníckych vzťahoch.

5. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu viazuceho na nehnuteľnosti podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. obmedzuje vlastníka nehnuteľnosti vo výkone práv podľa § 123 Obč. Zák, za čo patrí vlastníčkovi nehnuteľnosti, v danom prípade žalobkyňi, primeraná náhrada podľa čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s § 128 ods. 2 Obč. Zák., t.j. podľa všeobecných zásad upravujúcich inštitút vecného bremena determinovaná proporčialitou a vyvažovaním hodnoty vlastníckeho práva a hodnoty verejného záujmu. Žalobkyňa tvrdila, že má nárok na opakovanú náhradu (za r. 2019 a 2020), pretože iba jednorazová náhrada by nebola primeraná, kým žalovaný oponoval, že pri vzniku vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. možno žiadať primeranú náhradu len jednorazovo, čo žalobkyňa nestihla a preto je jej nárok premlčaný. Súd prvej

inštancie pri určení, či má ísť o náhradu jednorazovú alebo "opakovanú" vychádzal zo záverov, ktoré uplatnil NS SR v prípade posúdenia primeranej náhrady za zriadenie zákonného vecného bremena podľa zákona č. 182/1993 Z. z. (napr. v rozsudku z 24. marca 2015, sp. zn. 7Cdo/26/2014, ako aj v rozsudku zo 14. apríla 2016, sp. zn. 3Cdo/49/2014, ktoré rozhodnutie bolo uverejnené aj v Zbierke stanovisk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. X/XXXX pod X. XX/XXXX), podľa ktorého finančná náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. je majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné bremeno vzniká "in rem", vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je jednorazová; nemá charakter opakovaného plnenia a v súdnom konaní ho môže vlastník úspešne uplatniť iba v zákonom stanovenej premlčacej lehote, ktorá začína plynúť od účinnosti citovaného zákona. Tieto závery sú plne použiteľné aj na priznávanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z.z. Doplnil, že aj obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. patrí k zákonným vecným bremenám, čiže k verejnoprávnym obmedzeniam vlastníckeho práva, ktoré zahŕňa oprávnenia podľa § 123 Obč. Zák. Finančná náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. je majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je jednorazová, nemá charakter opakovaného plnenia. Nárok na finančnú náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom zriadeným zákonom a "in rem" má iba pôvodný vlastník pozemku (tým žalobkyňa v čase vzniku vecného bremena nebola) a v súdnom konaní ho môže úspešne uplatniť iba v zákonom stanovenej premlčacej lehote, ktorá začína plynúť od účinnosti zákona, ktorým sa vecné bremeno zriaďuje. Ďalšiemu vlastníkovi pozemku, ktorým je práve žalobkyňa, už takýto nárok nevznikne. Žalobkyňa nadobudla predmetný pozemok v čase, kedy už predmetné vecné bremeno bolo k danému pozemku zriadené. Dodal, že ak by aj žalobkyňa bola oprávnená na predmetný nárok na finančnú náhradu za zriadenie vecného bremena, tento sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, ktorá začala plynúť odkedy sa právo mohlo vykonať prvý raz, t. j. od účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. (porov. uznesenie NS SR z 30. novembra 2020, sp. zn. 8Cdo/17/2019, publ. v časopise Zo súdnej praxe, 1/2022). Takýto výklad je ústavne konformný a nie je dôvodné uvažovať o tom, že by takýto výklad zasahoval do základného práva podľa čl. 20 ods. 1, 4 Ústavy Slovenskej republiky (porov. uznesenie IV. ÚS 264/2018). Za nedôvodný preto súd prvej inštancie považoval odkaz žalobkyne na rozhodnutie NS SR sp. zn. 4 MCdo 2/2014, pretože toto rozhodnutie NS SR vyčítalo súdom nižšej inštancie, že "nevysvetlili, akými úvahami dospeli k záveru, že žalobcom nevznikol nárok na náhradu za obmedzenie ich vlastníckeho práva k pozemku, ktoré v súčasnosti trvá už viac ako päť rokov". Podľa uvedeného teda nárok žalobkyne na primeranú náhradu za obmedzenie užívania pozemku sa ako majetkové právo s poukazom na § 101 Obč. Zák. premlčalo vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, ktorá začala plynúť odkedy sa právo mohlo vykonať prvý raz, t. j. od 1. júla 2009, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 66/2009 Z. z. a uplynula dňom 1. júla 2012. Predmetná žaloba bola súdu doručená po uplynutí premlčacej lehoty. Námietku premlčania vznesenú žalovaným preto vyhodnotil ako dôvodnú a premlčané právo, vrátane príslušenstva a nákladov spojených s uplatnením pohľadávky, z tohto dôvodu nebolo možné žalobkyni priznať. Súd prvej inštancie žalobu zamietol a ostatnou argumentáciou strán sa, v záujme zachovania hospodárnosti konania, už nezaoberal.

6. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 C.s.p. Ozrejmil, že žalovaný bol v spore v celom rozsahu úspešný, preto by mu v súlade so zásadou úspechu patrí náhrada trov konania v rozsahu 100%. Vzhľadom na to, že zo spisu vyplýva, že žalovanému žiadne trovy nevznikli, súd prvej inštancie s odkazom na čl. 17 základných princípov C.s.p. rozhodol, že sa mu náhrada trov konania nepriznáva (R 72/2018, uznesenie NS SR z 28. februára 2018, sp. zn. 7 Cdo 14/2018).

7. Proti tomuto rozsudku, v celom jeho rozsahu, podala včas odvolanie žalobkyňa, a to z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ C.s.p.). Namietala, že súd prvej inštancie nesprávne posúdil otázku uplatneného nároku, ktorý vyhodnotil ako jednorazovú náhradu a nie ako opakujúce sa plnenie a s tým súvisiace premlčanie. Navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobe v plnom rozsahu vyhovie. Konkrétne argumentovala tým, že v zmysle čl. 20 ods. 4 Ústavy SR sú známe dva spôsoby zásahu do vlastníckeho práva, a to vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie, a to v nevyhnutnej miere a za primeranú náhradu. Pod nútené obmedzenie vlastníckeho práva možno subsumovať aj zákonné vecné bremeno v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z., za ktoré je potrebné poskytnúť primeranú a spravodlivú náhradu. Podľa odvolateľky je z

logiky veci prirodzené, že za vyvlastnenie bude fyzickej alebo právnickej osobe poskytnutá jednorazová náhrada, naopak pri nútenom obmedzení vlastníckeho práva, ako je tomu pri zákonom vecnom bremene, dochádza k zásahu do vlastníckeho práva opakovane a sústavne tým, že sa vlastníkovi neumožňuje vec užívať buď vôbec alebo obmedzene, bez zrejmého časového intervalu ako dlho bude toto obmedzenie trvať. Ďalší faktor, ktorý hrá pri nútenom obmedzení vlastníckeho práva podstatnú úlohu je skutočnosť, že vlastník má vo vzťahu k uvedenej veci naďalej určité povinnosti, ako tomu je aj v prípade žalobkyne, ktorá za pozemky, na ktorých je postavená komunikácia III. triedy platí aj naďalej daň z nehnuteľnosti. Všetky tieto faktory ovplyvňujú to, aká náhrada má byť za uvedené obmedzenie vlastníckeho práva poskytnutá. Pokiaľ by sa uvažovalo nad tým, že by sa za zákonné vecné bremeno poskytla jednorazová náhrada, je ťažké hovoriť o primeranej náhrade v zmysle čl. 20 ods. 4 Ústavy SR. Pri jednorazovej náhrade, pri výpočte finančnej kompenzácie, nie je možné vziať do úvahy, ako dlho bude obmedzenie vlastníckeho práva trvať, rovnako nie je možné vziať v úvahu, či dane z nehnuteľnosti nepresiahnu poskytnutú výšku náhrady. Z uvedených skutočností vyplýva, že za primeranú náhradu možno považovať takú náhradu, ktorá bude mať charakter opakujúcich sa plnení. Na podporu svojho názoru odvolateľka poukázala na rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 237/09 zo dňa 16.12.2009, PL. ÚS 42/2015 zo dňa 12.10.2016.

8. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu žalobkyne navrhol napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Poukázal na už ustálenú súdnu prax pokiaľ ide o posudzovanie náhrady za zákonné vecné bremeno zriadené zákonom č. 66/2009 Z.z. ako jednorazovej náhrady, a s tým súvisiacu otázku premlčania uplatneného nároku.

9. Žalobkyňa v odvolacej duplike zhrnula svoju odvolaciu argumentáciu, akcentovala, že svoj pozemok nielenže nemôže užívať ako by chcela, ale zaň platí aj daň z nehnuteľností, teda platí za niečo, čo nemôže ani užívať. Na podporu odvolacej argumentácie opakovane poukázala na nález ÚS SR sp. zn. III. ÚS 237/09 zo dňa 16.12.2009.

10. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 C.s.p.) preskúmal a prejednal odvolanie bez nariadenia odvolacieho pojednávania (rozsudok bol odvolacím súdom verejne vyhlásený podľa § 378 ods. 1 a § 219 ods. 3 C.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne nie je dôvodné. Súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav veci a tento aj správne právne posúdil, keď mal za to, že náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné priznať len jednorazovo, z ktorého názoru potom vyvodil aj správny záver o dôvodne vznesenej námietke premlčania.

11. Pokiaľ ide o odvolaciu argumentáciu žalobkyne, pri posudzovaní otázky, či v zmysle zákona č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov („ďalej len zákon č. 66/2009 Z.z.“) náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné priznať aj opakovane za určitý časový úsek až do usporiadania vlastníckych vzťahov alebo jednorazovo, ktorá otázka má podstatný význam pre posúdenie dôvodnosti žalovaným vznesenej námietky premlčania, aj odvolací súd vychádzal z ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Pojem „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ definuje judikát X. XX/XXXX tak, že doň patria predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali.

12. Najvyšší súd SR ako súd dovolací, obdobnú otázku, týkajúcu sa priznávania primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena, riešil v rozsudku z 24. marca 2015, sp. zn. 7Cdo/26/2014, ako aj v rozsudku zo 14. apríla 2016, sp. zn. 3Cdo/49/2014, ktoré rozhodnutie bolo uverejnené aj v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 8/2016 pod č. X. XX/XXXX. V tomto rozhodnutí bol vyslovený právny záver, že finančná náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. je nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné bremeno vzniká „in rem“, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne v

prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová; nemá teda charakter opakovaného plnenia a v súdnom konaní ho môže vlastník úspešne uplatniť iba v zákonom stanovenej premlčacej lehote, ktorá začína plynúť od účinnosti tohto zákona. Z týchto rozhodnutí ďalej Najvyšší súd SR vychádzal aj pri posudzovaní otázky priznávania primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z.z., a to v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/194/2019 zo dňa 26.8.2019 a predovšetkým sp. zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30.11.2020.

13. Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí sp. zn. 8Cdo/17/2019 uviedol, že právny názor prezentovaný v rozsudkoch sp. zn. 7Cdo/26/2014 sp. zn. 3Cdo/49/2014 (č. X. XX/XXXX) je plne prijateľný a použiteľný aj na priznávanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z.z. Aj obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. patrí totiž k tzv. legálnym (zákonným) vecným bremenám, čiže k verejnoprávnym obmedzeniam vlastníckeho práva. Jeho verejnoprávny charakter a jeho povaha nasvedčujú tomu, že sa významne približuje k obmedzeniu vlastníckeho práva zakotveného v zákone č. 182/1993 Z.z., o čom svedčí aj ich zhodná zákonná konštrukcia.

14. Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov („ďalej len zákon č. 66/2009 Z.z.“), ak nemá vlastník stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkom stavby dňom účinnosti tohto zákona v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou, vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby, ak ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok. Podkladom na vykonanie záznamu o vzniku vecného bremena v katastri nehnuteľností je súpis nehnuteľností, ku ktorým vzniklo v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu.

15. Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z.z. vlastník pozemku pod stavbou je povinný strieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania úprav v príslušnom katastrálnom území. Ako už správne uviedol súd prvej inštancie, uvedené zákonné ustanovenia definovalo oprávnenie obcí a vyšších územných celkov držať a užívať pozemky pod stavbami, ktoré sú v ich vlastníctve, ako vecné bremeno a v poznámkach pod čiarou odkazuje na § 151n až § 151p Obč. Zák. Ide však o verejnoprávne obmedzenie vlastníckeho práva, pretože oprávnenie držať a užívať pozemok neprislúcha konkrétnej osobe, ale druhovo vymedzenému subjektu - obci alebo vyššiemu územnému celku a obmedzenie vlastníckeho práva je odôvodnené verejným záujmom. Stavbami sú predovšetkým cestné komunikácie, materské školy, cintoríny, parky a ďalšie všeobecne prospešné zariadenia, ktoré boli vybudované pred rokom 1989. Zriadenie vecného bremena predstavuje spôsob, ako vyriešiť dlhodobu neusporiadanú vzťahy k pozemkom vo vlastníctve iných osôb, na ktorých sa nachádzajú povolené stavby, ktoré boli pôvodne vo vlastníctve štátu a podľa osobitných predpisov prešli na obce a vyššie územné celky. Ide o nedoriešené právne vzťahy z predchádzajúceho spoločenského režimu a zákonodarca prijatím zákona č. 66/2009 Z.z. ustanovil mechanizmy, akými možno usporiadať medzery vo vlastníckych vzťahoch.

17. Tak ako zákon č. 182/1993 Z.z., ani zákon č. 66/2009 Z.z., *expressis verbis* neuvádza, že vecné bremeno vzniká za náhradou. Ústavný súd však vo svojom rozhodnutí, sp. zn. I. ÚS 474/2013 konštatoval, že aj keď zákon č. 182/1993 Z.z. neuvádza, že vecné bremeno vzniknuté podľa § 23 ods. 5 vzniká len za náhradou, je potrebné, aby vychádzal z čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a v kontexte s tým aj s právnou úpravou obsiahnutou v pôvodnom ustanovení § 135c ods. 3 Obč. Zák. I v prípade zriadenia vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. je primeraná náhrada namieste. Ak judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. vzniklo *ex lege* jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. Ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t. j. ide o obmedzenia vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva. Pre opačný právny názor niet žiadnych presvedčivých argumentov. Podstatu predmetného názoru považoval za „ústavne udržateľný“ aj ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. IV.

ÚS 227/2012. Ani ďalšie rozhodnutia ústavného súdu týkajúce sa posudzovania opakovanosti finančnej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z., v ktorých sa venoval ústavnosti rozhodnutí založených na obdobných záveroch (sp. zn. I. ÚS 474/2013, IV. ÚS 227/2012, I. ÚS 1/2012, II. ÚS 506/2011), na tom nič nezmenili.

18. S poukazom na vyššie uvedené a ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu aj odvolací súd, zhodne so súdom prvej inštancie, dospel k záveru, že finančná náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. je majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová; nemá teda charakter opakovaného plnenia. Nárok na finančnú náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva má iba pôvodný vlastníak pozemku a v súdnom konaní ho môže úspešne uplatniť iba v zákonom stanovenej premlčacej lehote, ktorá začína plynúť od účinnosti tohto zákona. Ďalšiemu vlastníakovi pozemku už takýto nárok nevznikne. Nárok na finančnú náhradu sa s poukazom na ustanovenie § 101 Obč. Zák. premlčuje vo všeobecnej 3 ročnej premlčacej dobe, ktorá začala plynúť odkedy sa právo mohlo vykonať prvý raz, t.j. od 01.07.2009 (účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z.) a uplynula dňom 01.07.2012.

19. Odvolací súd vzhľadom na tieto závery, reagujúc na odvolaciu argumentáciu žalobkyne, posudzoval správnosť vyhodnotenia žalovaným vznesenej námietky premlčania zo strany súdu prvej inštancie. Použitie tejto námietky má za následok zánik nároku patriaceho k obsahu práva, t. j. zánik jeho súdnej vymáhateľnosti, v dôsledku čoho premlčané právo nemožno oprávnenému súdne priznať. Žalobkyňa si nárok na zaplatenie finančnej náhrady za roky 2019 a 2020 uplatnila prvý krát písomným podaním doručeným upomínaciu súdu dňa 12.01.2021, teda takmer 9 rokov po uplynutí premlčacej lehoty na uplatnenie nároku na jednorazovú odplatu (01.07.2012). Na uvedenom závere nemení nič ani okolnosť, že predmetný pozemok žalobkyňa nadobudla 12.03.2014. Ak by sa totiž posudzoval začiatok plynutia premlčacej doby, aj s ohľadom na dobré mravy definované v ust. § 3 Obč. Zák., od momentu vzniku jej vlastníckeho práva k predmetnému pozemku, zohľadniac, že žalobkyňa predmetný pozemok nadobudla rozhodnutím Okresného úradu Bratislava č. X/XXXX/ROEP X. zo dňa 12.3.2014, všeobecná trojročná premlčacia doba by jej uplynula dňa 12.03.2017. Nakoľko žaloba bola podaná dňa 12.01.2021, rovnako sa tak stalo po uplynutí premlčacej doby. Z vyššie uvedených dôvodov je potrebné námietku premlčania vznesenú žalovaným pokladať za dôvodnú a premlčané právo potom nie je možné priznať.

20. Nakoľko nárok uplatnený žalobou je, s poukazom na žalovaným dôvodne namietané premlčanie práva, v celom rozsahu nedôvodný, odvolací súd podľa § 387 ods. 1 C.s.p. napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

21. Odvolací súd sa vzhľadom na prioritu posudzovania premlčania uplatneného nároku nezaoberal ďalšími námietkami žalobkyne obsiahnutými v odvolaní, keďže posudzovanie týchto námietok by bolo z hľadiska procesnej ekonomie nevhodné (pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/237/2007 zo dňa 29.10.2008). Odvolací súd však pre úplnosť považuje za potrebné uviesť, že žalovaný navrhol žalobkyňu vyriešiť ich vzájomný vzťah uzatvorením Zmluvy o nájme pozemku č. XXXX...XXXX, kde jej ponúkol ročné nájomné vo výške 25,08 eur (ide o pozemok vo výmere 76 m²), pričom ročnú daň z nehnuteľnosti za rok 2020 na predmetný pozemok vyrubil vo výške 5,21 eur (tento spôsob usporiadania vzťahov však žalobkyňa odmietla). Neobstojí preto ani odvolací argument žalobkyne, že výška dane z nehnuteľnosti (5,21 eur) zjavne prevyšuje navrhnutú výšku nájomného (25,08 eur).

22. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p. Z obsahu spisu vyplýva, že plne procesne úspešnému žalovanému vznikli trovy odvolacieho konania vo výške 2,80 eur (poštovné za podané vyjadrenie k odvolaniu, čl. 112), a preto odvolací súd rozhodol tak, že mu priznal nárok na ich náhradu v rozsahu 100%.

23. O výške náhrady trov odvolacieho konania v zmysle § 262 ods. 2 C.s.p. rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

24. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zákonov, § 393 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

c/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

d/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

e/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,

b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/ (§ 422 ods. 1 C.s.p.).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii (§ 427 ods. 1 prvá veta C.s.p.).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne /dovolacie dôvody/ a čoho sa dovolateľ domáha /dovolací návrh/ (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).